

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра філософії та соціально-політичних наук

Затверджую:

Декан факультету

проф. Є. В. Мироненко

« 31 » 08 2021 р.

Гарант освітньої програми

доц. О.П. Кваша

Розглянуто і схвалено

на засіданні кафедри ФСПН

Протокол №1 від 31.08.2021 р.

В. о. завідувача кафедри

доц. Є.В. Болотіна

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ І ТЕОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ»

галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність	052 «Політологія»
назва освітньої програми	«Політологія»
рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)

Розробник: Є.В. Болотіна, канд. філос. наук

Краматорськ 2021

І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Актуальність вивчення дисципліни у зв'язку із завданнями професійної діяльності та навчання.

Формування готовності фахівців-політологів до майбутньої професійної діяльності нерозривно пов'язане із набуттям спеціальних (фахових) компетентностей з обов'язкових навчальних дисциплін професійної підготовки, зокрема, з дисципліни «Історія та теорія політичних партій».

Дисципліна «Історія та теорія політичних партій» навчить студентів розуміти проблеми генези та етапів становлення політичних партій, їх суті, місця й ролі в житті суспільства, проблеми типології та інституалізації, розвиток теорії політичних партій та партійних систем, теоретичні основи партійного керівництва.

Дисципліна «Історія та теорія політичних партій» допоможе студентам зрозуміти основні аспекти функціонування політичних партій як провідного інституту політичної системи, основні етапи еволюції теорії політичних партій, підходи до визначення їхньої сутності, структури, типологізації, роль політичних партій у процесі державного управління, сутність та роль партійної системи в політичній системі суспільства, особливості фінансової діяльності політичних партій, використовувані у процесі їхнього функціонування політичні технології.

Вивчаючи історію та теорію розвитку інституту політичних партій, майбутні фахівці оволодівають навичками проводити аналіз виникнення і трансформації партій та партійних систем, з'ясовувати причинно-наслідкові зв'язки в політичних подіях, аналізувати матеріал в певній системі, порівнювати кількісні показники ефективної діяльності партій окремих країн і партій сучасної України, пояснювати й критично оцінювати історичні фактори та діяльність історичних осіб.

Вивчення курсу «Історія та теорія політичних партій» також дасть можливість студентам поглибити свої знання з історії та теорії демократії, історії України, правознавства, всесвітньої історії та державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні.

Статус дисципліни: обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки.

Пререквізити для вивчення дисципліни: «Соціологія», «Історія і теорія демократії».

Постреквізити вивчення дисципліни: «Методика і техніка політологічних досліджень», «Політичні еліти і лідерство» .

Мова викладання: українська.

- **Обсяг** навчальної дисципліни та його розподіл за видами навчальних занять: загальний обсяг становить 165 годин - 5,5 кредитів, в т.ч.:
  - денна форма навчання: лекції – 36 годин, практичні (семінарські) заняття – 18 годин, самостійна робота студентів – 111 годин;
  - заочна / заочна прискорена форма навчання: лекції – 4 години, самостійна робота студентів – 157 годин.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна / заочна прискор. форма навчання
Кількість кредитів – 5,5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова	Обов'язкова
Модулів – 1	Спеціальність підготовки: 052 «Політологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й / 2-й
Індивідуальне завдання: Реферат		Семестр	
Загальна кількість годин – 165 год.		4-й	4-й / 4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр (перший)	Лекції	
		36 год.	4 год
		Практичні, семінарські	
		18 год.	4 год
		Самостійна робота	
		111 год.	157
Індивідуальні завдання: 10 год.		Вид контролю: іспит	

3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Мета дисципліни – формування когнітивних, афективних та моторних компетентностей в сфері вивчення і пояснення закономірностей та особливостей виникнення, функціонування та розвитку політичних партій та партійних систем як політичних інститутів; формування загальних основ та системи суспільно-політичних знань, сучасного політичного мислення у майбутніх фахівців, а також набуття навичок застосування цих компетентностей у професійній діяльності.

3.2. Завдання

- опанування понятійно-термінологічного апарату дисципліни;
- набуття розуміння особливостей партійно-політичного розвитку різних держав в контексті їх історичного розвитку й вміння використовувати ці знання в професійній та соціальній діяльності;
- формування навичок аналізувати і критично оцінювати партійно-політичні процеси в різних країнах та в різні історичні періоди;
- формування вмінь порівняльного аналізу політичних партій та партійних систем світу;
- формування навичок професійної комунікації й аргументованого дискутування з партійно-політичних питань і проблем, пояснення змісту відповідної проблематики в колі фахівців та нефахівців;

- формування навичок самостійного аналізу теоретичних та практичних аспектів впливу політичних партій на розвиток політичних інститутів на національному рівні;
- забезпечення вміння визначати регіональні особливості формування партійно-політичних структур;
- формування вміння аналізувати партійне життя, діяльність політичних партій та парламентських фракцій, взаємодію політичних партій з інститутами політичної системи і громадянського суспільства.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Історія та теорія політичних партій» увага приділяється оволодінню здобувачами такими загальними та спеціальними компетентностями, як:

ЗК07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області

СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

СК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен продемонструвати достатній рівень сформованості наступних програмних результатів навчання:

РН07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.

РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

РН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

Здобувачі вищої освіти, вивчаючи навчальну дисципліну «Історія та теорія політичних партій», опановують систему знань і навичок:

Знання:

Зн1 Концептуальні наукові та практичні знання з дисципліни.

Зн2 Критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання.

Уміння/навички:

Ум1 Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання;

майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання;

уміння критично осмислювати лекційний та позалекційний навчальний матеріал.

Комунікація:

вміння доносити до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації;

збір, інтерпретація та застосування політпартійних даних;

вміння спілкуватися з професійних питань.

Відповідальність та автономія:

АВ1 Управління складною технічною або професійною діяльністю .

АВ2 Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах

АВ3 Формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

V. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Партологія як наука з політичних партій.

Тема 1. Походження партій та їх роль у житті суспільства.

Політичні партії в системі громадських об'єднань. Об'єкт та предмет партології. Теоретико-методологічний інструментарій партології. Партологічна наука про організаційну будову політичних партій. Структура політичних партій та способи їх організації. Особливості організаційної структури політичних партій України.

Література [1; 11; 12; 14; 19]

Тема 2. Етапи історичного розвитку партій.

Партії як аристократичні угруповання. Партії як політичні клуби. Масові політичні партії та особливості їх формування в різних регіонах світу. Етапи та форми інституціоналізації політичних партій. Порядок утворення, тимчасового зупинення й припинення діяльності політичних партій.

Література [1; 4; 7; 11; 12]

Тема 3. Виникнення та діяльність масових політичних партій.

Взаємовідносини депутата з партійною фракцією. Регламентація взаємовідносин політичних партій і уряду. Регламентація взаємовідносин політичних партій з іншими громадськими об'єднаннями. Сутність електоральної

діяльності політичних партій та основні її форми. Особливості психологічного впливу на електорат. Європейські політичні партії. Американські політичні партії. Політичні партії в інших країнах світу.

Література [1; 11; 14-17]

Тема 4. Теорія «кризи партій» та її інтерпретації.

Класичні буржуазні суспільно-політичні доктрини в діяльності політичних партій. Соціалізм в ідеології, політиці та практиці соціал-демократичних та комуністичних партій. Націоналізм як ідейно-політична доктрина політичних партій. Клерикалізм – ідейна основа політичних партій релігійного спрямування. Екстремістські ідеології в політиці та практиці політичних партій.

Література [1; 10-12; 15; 29]

Тема 5. Тракткування політичних партій в англо-американській та романо-германській політичній традиції.

Концептуальні підходи легітимізації та інституціоналізації політичних партій в англійській політичній традиції. Суспільно-політична думка країн континентальної Європи щодо визнання політичних партій. Американські демократи революційного періоду про особливості інституціоналізації політичних партій США.

Література [2; 7; 11; 12]

Тема 6. Партії в теоріях демократії ХІХ ст. Ідейно-теоретичні витоки класичної теорії політичних партій.

Теоретичні підходи Г. Еллінека до визначення місця політичних партій в структурі держави. Г. Кельзен про політичні партії. Теоретична спадщина Г.Трипеля та його аналіз суті політичних партій. Д. Юм про політичні партії та демократію.

Література [1; 4; 7; 8]

Тема 7. Класична теорія політичних партій. Залізний закон олігархії.

Ідейно-теоретичні витоки “класичної” теорії політичних партій. Сутність класичної теорії політичних партій та її засновники.

Література [4-8; 13; 16]

Тема 8. Формування сучасної теорії політичних партій та партійних систем.

Політична наука про загальну теорію політичних партій та партійних систем. Розвиток загальної теорії політичних партій та партійних систем сучасною партіологічною наукою. Виборчий процес та регламентація участі в ньому політичних партій. Парламентські фракції в діяльності парламенту.

Література [3; 10; 17-19]

Тема 9. Функції політичних партій.

Концептуальні підходи визначення сутності політичної партії. Партії у політичній системі суспільства та їх основні функції.

Література [8; 10-12]

Змістовий модуль 2. Теорія партійних систем.

Тема 10. Типологія політичних партій.

Типологія політичних партій за ідеологічною ознакою. Типологія політичних партій за організаційною структурою. Типологізація політичних партій за: соціальною базою та електоратом; статусом у політичній системі; методами та засобами діяльності.

Література [1; 4; 25-27]

Тема 11. Ідеології політичних партій.

Сутність ідеології та основні етапи її становлення. Структура політичної ідеології та її основні функції. Політична ідеологія як ідейно-теоретичний фундамент розробки політичної платформи партії.

Література [1; 8; 12-15]

Тема 12. Класифікація політичних партій.

Політична наука про загальну теорію політичних партій та партійних систем. Розвиток загальної теорії політичних партій та партійних систем сучасною партіологічною наукою.

Література [1; 3; 6; 11; 14-17]

Тема 13. Партійне керівництво. Теорія коаліцій.

Правове регулювання фінансової діяльності політичних партій. Джерела фінансування політичних партій. Механізми контролю за фінансуванням політичних партій.

Література [1; 4; 6; 8; 12; 28]

Тема 14. Поняття «партійна система». Фактори конфігурації партійної системи.

Сутність партійних систем та її основні характеристики. Основні типи партійних систем.

Література [7; 21]

Тема 15. Типологія партійних систем: однопартійні, двопартійні та багатопартійні системи.

Типи партійних систем та їх характеристики. Однопартійні, двопартійні та багатопартійні системи. Виникнення політичних партій в Україні та основні етапи їх формування. Політико-правова інституціоналізація політичних партій України. Типологія політичних партій України. Особливості формування партійної системи України.

Література [1; 2-4; 7; 10; 18-21]

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Розподіл обсягу дисципліни за видами навчальних занять та темами:

№ з / п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна / заочна форма)				
		Усього	в т. ч.			
			Л	П (С)	Ла б.	СРС
Змістовий модуль 1. Патологія як наука з політичних партій.						
1.	Тема 1. Походження партій та їх роль у житті суспільства.	11	2/0	2/1	-	7 / 10
2.	Тема 2. Етапи історичного розвитку партій.	11	3 / 1	1/0	-	7 / 10
3.	Тема 3. Виникнення та діяльність масових політичних партій.	11	2/1	2/0	-	7 / 10
4.	Тема 4. Теорія «кризи партій» та її інтерпретації.	11	2	2/1	-	7 / 10
5.	Тема 5. Трагування політичних партій в англо-американській та романо-германській політичній традиції.	11	2/1	2/0	-	7 / 10
6.	Тема 6. Партії в теоріях демократії XIX ст. Ідейно-теоретичні витоки класичної теорії політичних партій.	11	3/0	-	-	8 / 11
7.	Тема 7. Класична теорія політичних партій. Залізний закон олігархії.	11	3/0	1/0	-	7 / 11
8.	Тема 8. Формування сучасної теорії політичних партій та партійних систем.	11	2 / 1	2/0	-	7 / 10
9.	Тема 9. Функції політичних партій.	11	2/0	2/1	-	7 / 10
Змістовий модуль 2. Теорія партійних систем.						
10.	Тема 10. Типологія політичних партій.	11	2	1/0	-	8 / 11
11.	Тема 11. Ідеології політичних партій.	11	2	1	-	8 / 11
12.	Тема 12. Класифікація політичних партій.	11	2	1	-	8 / 11
13.	Тема 13. Партійне керівництво. Теорія коаліцій.	11	3	-	-	8 / 11
14.	Тема 14. Поняття «партійна система». Фактори конфігурації партійної системи.	11	3/0	1/1	-	7 / 10
15.	Тема 15. Типологія партійних систем: однопартійні, двопартійні та багатопартійні системи.	11	3	-	-	8 / 11

	Усього годин	16 5	36 / 4	18/ 4	-	111 / 157
--	---------------------	-----------------	-------------------	------------------	---	----------------------

Л – лекції, П (С) – практичні (семінарські) заняття, Лаб. – лабораторні заняття не заплановано, СРС – самостійна робота студентів.

6.2. Тематика семінарських занять:

№ з/п	Тема заняття
1.	Походження партій та їх роль у житті суспільства.
2.	Етапи історичного розвитку партій.
3.	Виникнення та діяльність масових політичних партій.
4.	Теорія «кризи партій» та її інтерпретації.
5.	Трактування політичних партій в англо-американській та романо-германській політичній традиції.
7.	Класична теорія політичних партій. Залізний закон олігархії.
8.	Формування сучасної теорії політичних партій та партійних систем.
8.	Типологія партійних систем.
9.	Багатопартійні системи.
10.	Типологія політичних партій.
11.	Ідеології політичних партій.
12.	Класифікація політичних партій.
13.	Поняття «партійна система». Фактори конфігурації партійної системи.

6.3. Перелік індивідуальних завдань:

1.	Тема 9. Функції політичних партій	<p>1.1 Письмова робота з понятійним апаратом за темою: виборча функція партії, виражені функції партій, відбір кандидатів, відбір політичних лідерів, державно-публічні функції партії, експресивна функція партії, приховані функції партій, соціалізація політичних лідерів, соціальні функції партій, трибунна функція партій, формування виборчої програми, функції партій в недемократичних та постколоніальних державах, функції політичних партій, функція артикуляції та інтеграції соціальних інтересів, функція босизму, функція зв'язку, функція керівництва, функція мобілізації мас, функція опозиції, функція політичної ідентифікації, функція формування політичних цілей та завдань.</p> <p>1.2. Реферативна робота, основою якого стає вичислені поняття</p>
----	--	--

		або категорії.
2.	Тема 12. Класифікація політичних партій.	<p>2.1. Письмова робота з понятійним апаратом за темою: авангардні партії, антиконсенсусні партії (партії протесту), анти системні (про системні) партії, буржуазні партії, великі партії, відірвані партії, вождистські партії, гнучкі партії, доктринні (недоктринні) партії, допоміжні партії, загальнонародні партії, загальнонаціональні партії, ідеологічні (програмні, світоглядні) партії, ідеологічно децентралізовані партії, інтеграційні партії (партії інтеграції), істотні (релевантні) партії, кланові партії, класові партії, клієнтелістські партії, консервативні партії, легальні (нелегальні) партії, малі партії, місіонерські партії, монархічні партії, монопартія, непохитні партії, нетрадиційні партії, олігархічні партії, опозиційна партія, партії демократичного (недемократичного) типу керівництва, партії інтересу, партії патронажу, партії репрезентації, партії фахового та територіального типу організації, партія-група, партія-комітет, партія принципу, реакційні (реваншистські) партії, революційні партії, регіональні партії, реформістські партії тоталітарні партії, унітарні партії, фашистські партії, федеративні партії, фюрер-партія, харизматичні партії, централізовані (децентралізовані) партії.</p> <p>2.2. Реферативна робота, основою якого стає віщезвані поняття або категорії.</p>
3.	Тема 14. Поняття «партійна система». Фактори конфігурації партійної системи.	<p>3.1. Письмова робота з понятійним апаратом за темою: виборча система і багатопартійність, виборча система і партійна система, емпіричний рівень соціополітичних поділів, “замороження” партійних систем, конфігурація партійної системи, нормативний рівень соціополітичних поділів, організаційний рівень соціополітичних поділів, політичне поле партійної системи, “розмерзання” партійних систем, соціоекономічний (класовий) поділ, соціополітичні поділи, типи соціополітичних поділів, форма партійної системи, ядро партійної системи.</p> <p>3.2. Реферативна робота, основою якого стає віщезвані поняття або категорії.</p>
4.	Тема 15. Типологія партійних систем: однопартійні, двопартійні та багатопартійні системи.	<p>4.1. Письмова робота з понятійним апаратом за темою: американська та британська двопартійність, англосаксонська однопартійність, африканська (постколоніальна) однопартійність, два-і-пів партійна система, двоблокова партійна система (система альтернативних коаліцій), двопартійна домінуюча система, двопартійна система, двопартійність, догматична однопартійна система, досконала (чиста) двопартійність, модифікована двопартійність, однопартійне правління, однопартійність, показник двопартійності, теорія однопартійності, тоталітарна однопартійна система, формальна (штучна) двопартійність.</p> <p>4.2. Реферативна робота, основою якого стає віщезвані поняття або категорії.</p>

VII КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

7.1. Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань студентів денної форми навчання:

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Максимальна кількість балів	Характеристика критеріїв досягнення результату навчання для отримання максимальної кількості балів
1	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	20	Студент здатний продемонструвати критичне осмислення лекційного та поза лекційного матеріалу, передусім, відповідних джерел, а також навчальної літератури, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведеним аргументації.
2	Індивідуальне тестове завдання №1	10	Студент здатний продемонструвати знання і розуміння основних партологічних термінів і понять та вміння їх практичного використання. Студент здатний продемонструвати знання і розуміння предмету курсу, підходи до визначення політичної партії. Студент здатний продемонструвати знання щодо етапів історичного розвитку партій.
3	Модульна контрольна робота №1	20	Студент виконав письмове завдання, та навів аргументовану відповідь на теоретичне питання, що відповідає програмним результатам навчання за темами змістового модуля №1 та №2.
4	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	20	Студент здатний критично осмислювати лекційний та поза лекційний навчальний матеріал; аргументувати на основі теоретичного матеріалу та відповідних джерел власну позицію щодо різних питань та проблем, вміти оцінити аргументованість позицій інших студентів та викладача.
5	Індивідуальне тестове завдання №2	10	Студент здатний продемонструвати знання і розуміння основних термінів і понять курсу та вміння їх практичного використання. Студент здатний продемонструвати знання і розуміння основних питань і проблем за темами змістового модуля №3.
6	Модульна контрольна робота №2	20	Студент виконав письмове завдання, та навів аргументовану відповідь на теоретичне питання, що відповідає програмним результатам навчання за темами змістового модуля №3 та №4.
Поточний контроль		100	-
Підсумковий контроль		100	Студент виконав письмове завдання, та навів аргументовані відповіді на теоретичні питання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни.
Всього		100	-

7.2. Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань студентів заочної форми навчання:

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Мах балів	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів
1.	Тестова підсумкова контрольна робота, яка виконується студентом індивідуально в системі Moodle	40	Студент виконав тестові завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
2.	Письмовий іспит	60	Студент виконав письмові завдання та навів аргументовані відповіді на теоретичні питання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
Всього		100	-

7.3. Критерії оцінювання сформованості програмних результатів навчання під час підсумкового контролю:

Синтезований опис компетентностей	Типові недоліки, які зменшують рівень досягнення програмного результату навчання
<p>Когнітивні:</p> <ul style="list-style-type: none"> студент здатний продемонструвати розуміння сутності загальнонародних, загальнонаціональних та класових партій в різних країнах та на різних етапах історичного розвитку; студент здатний продемонструвати знання і вміння аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати різноманітні підходи та концепції, спираючись на отримані знання, на основі альтернативних поглядів на пробле ми. 	75-89% - студент припускається несуттєвих помилок у розумінні сутності критеріїв ефективності функціонування партійно-політичних систем та розумінні ролі політичних партій в структурі громадянського суспільства; недостатньо повно володіє понятійно-термінологічним апаратом; припускається несуттєвих помилок при аналізі різноманітних підходів та концепцій, вмінні розглядати партійно-політичні явища в розвитку та конкретно-історичних умовах певного часу.
	60-74% - студент недостатньо розуміє сучасні теорії політичних партій та партійних систем та робить суттєві помилки у розумінні сутності, принципів і форм партійної політики; припускається помилок і не демонструє знання і вміння аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати різноманітні підходи та концепції, присукається помилок і не може сформулювати власну оцінку формування багатопартійності в незалежній Україні; не виявляє власну позицію щодо суперечливих фактів розвитку політичних партій та партійних систем в умовах глобалізації.
	менше 60% - студент не може продемонструвати знання і вміння аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати різноманітні підходи та концепції, спираючись на отримані знання, на основі альтернативних поглядів на проблеми; не володіє понятійно-термінологічним апаратом з дисципліни; не може самостійно підібрати необхідні джерела та узагальнювати інформацію для створення глибокої бази знань про партійно-політичні процеси.

<p>Афективні:</p> <ul style="list-style-type: none"> • студент здатний критично осмислювати програмний матеріал; аргументувати власну позицію, оцінювати аргументованість позицій студентів та викладача та дискутувати у професійному середовищі; • студент здатний співпрацювати з іншими студентами та викладачем; ініціювати і брати участь у дискусії, розділяти цінності колективної та наукової етики. 	<p>75-89% - студент припускається певних логічних помилок в аргументації власної позиції в дискусіях на заняттях та під час захисту індивідуальних завдань, відчуває певні складності у поясненні фахівцю окремих аспектів професійної проблематики.</p>
<p>Психомоторні:</p> <ul style="list-style-type: none"> • студент здатний самостійно здійснювати пошук, систематизацію, аналіз та використання джерел та теоретичного матеріалу, виконувати та звітувати про виконання індивідуальних завдань; • студент здатний самостійно дотримуватися методологічних підходів щодо аналізу виникнення та діяльності політичних партій та партійних систем на різних етапах історичного розвитку людського суспільства; • студент здатний контролювати результати власних зусиль та коригувати ці зусилля. 	<p>60-74% - студент припускається істотних логічних помилок в аргументації власної позиції, слабо виявляє ініціативу до участі у дискусіях та індивідуальних консультаціях за наявності складності у виконанні індивідуальних завдань; відчуває істотні труднощі при поясненні фахівцю або нефажівцю окремих аспектів професійної проблематики.</p> <p>менше 60% - студент не здатний продемонструвати володіння логікою та аргументацією у виступах, не виявляє ініціативи до участі у дискусії, до консультування з проблемних питань виконання індивідуальних завдань, не здатний пояснити нефажівцю суть відповідних проблем професійної діяльності; виявляє зневагу до етики навчального процесу.</p> <p>75-89% - студент припускається певних помилок під час здійснення пошуку, систематизації, аналізу та використання джерел та теоретичного матеріалу та відчуває ускладнення під час звітування про виконання індивідуальних завдань.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 60-74% - студент відчуває ускладнення самостійно дотримуватися методологічних підходів щодо аналізу виникнення та діяльності політичних партій та партійних систем на різних етапах історичного розвитку людського суспільства. <p>менше 60% - студент нездатний самостійно здійснювати пошук та опрацювання джерел та теоретичного матеріалу, виконувати індивідуальні завдання, проявляє ознаки академічної не доброчесності при підготовці індивідуальних завдань та виконанні контрольних робіт, не сформовані навички самооцінки результатів навчання і навичок міжособистісної комунікації з прийняття допомоги з виправлення ситуації.</p>

VIII ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Характеристика змісту засобів оцінювання
1.	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	<ul style="list-style-type: none"> • індивідуальне та фронтальне опитування за понятійно-термінологічним та теоретичним матеріалом; • оцінювання аргументованості відповідей про розбір проблемних ситуацій та завдань; • оцінювання активності участі у дискусіях.
2.	Індивідуальні завдання	<ul style="list-style-type: none"> • письмовий звіт про виконання індивідуального завдання; • оцінювання самостійності та якості виконання завдання в ході звіту-захисту та співбесіди.
3.	Модульні контрольні роботи	<ul style="list-style-type: none"> • стандартизовані тести; • теоретичні питання та завдання; • логічні та проблемні завдання.
Підсумковий контроль		<ul style="list-style-type: none"> • стандартизовані тести; • теоретичні питання та завдання.

IX. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

9.1. Основна література

- 1.Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р. Партологія: навч. посіб. К., 2006. 432 с.
- 2.Основи демократії: навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів / за заг. ред. А. Колодій. К., 2002. 684 с.
- 3.Політичні партії України: в 3 т. / уклад. Ю. Шайгородський. К., 2005. Т. 1. 876 с.; т. 2. 900 с.; т. 3. 872 с.
- 4.Примуш М. В. Політичні партії: історія та теорія: навч. посібн. К., 2008. 416 с.
- 5.Сучасний виборчий PR: навч. Посібник / кер. авт. колективу В.В.Лісничий. К., 2004. 384 с.
- 6.Хімченко О. Г. Політичні партії і виборчий процес в умовах розбудови демократичного суспільства: навч. посібн. К., 2006. 208 с.
- 7.Шведа Ю. Теорія політичних партій та партійних систем: навч. посібн. Львів, 2004. 528 с.
- 8.Шведа Ю. Р. Політичні партії. Енциклопедичний словник. Львів, 2005. 488 с.

9.2. Допоміжна література

1. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / за заг. ред. В. Багірова, М. Сазонова. Х., 2018. 576 с.
2. Примуш М. В. Структуризація політичних партій та партійних систем. *Політологічний вісник*. К., 2010. Вип. 6.
3. Романюк А. С. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір: автореф. дис. ... д-ра політ. наук: 23.00.02. Львів, 2018. 36 с.
4. Мілль Дж. Ст. Представницьке правління. К: Основи, 2014. 163 с.
5. Андрущенко В. Організоване суспільство / Інститут вищої освіти АПН України. К., 2016. 56 с.
6. Ганжуров Ю. Парламент України в політичній комунікації: монографія. К.: Україна, 2017. 349 с.
7. Ганжуров Ю. Парламентські дебати в системі політичної комунікації. *Віче*. 2013. № 4. С. 20–23.
8. Дюверже М. Политические партии / М. Дюверже; пер. с фр. М., 2015. 544 с.
9. Закон України «Про політичні партії в Україні». *Правова бібліотека «Инфодиск» «Законодавство України»*. К., 2015.
10. Іскакова Г. Особливості посткомуністичної трансформації і проблема прав та свобод людини. *Політичний менеджмент*. 2015. № 2 (11). С. 138.
11. Кіндратець О. Модернізація в Україні та її вплив на стабільність суспільства. *Людина і політика*. 2014. №3. С. 17.
12. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку: навч. посіб. / за ред. Ф. М. Рудича. К.: Парламентське видавництво, 2018. 327 с.
13. Колодій А. Політична трансформація в Україні: інституції та люди. *Ефективність державного управління*. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2017. Вип. 12. С. 205–211.
14. Кривоцюк П. Створення партій демократичного типу: світовий досвід та українські реалії. *Людина і політика*. 2012. № 5. С. 35–46.
15. Курас І., Михальченко М. Політичні реформи як гасло і реальність модернізації. *Актуальні проблеми внутрішньої політики*. К.: НАДУ, 2014. Вип. 1. С. 11.
16. Латигіна Н. Шляхи та структурні фази демократизації суспільства. *Політичний менеджмент*. 2015. № 2 (11). С. 68–77.
17. Новакова О. Авторитарна і демократична моделі політичної модернізації. *Політичний менеджмент*. 2016. № 5. С. 1–4.
18. Норт Д. Інституції, інституційна зміна, та функціонування економіки. К.: Основи, 2010. 198 с.
19. Полевий В. Деякі аспекти співвідношення свободи та відповідальності в діяльності політичних партій в Україні. *Вісн. Центральної виборч. комісії*. 2017. №2 (8). С. 53–57.
20. Політичний енциклопедичний словник: навч. посіб. К.: Генеза, 2014. 776 с.

21. Романюк А. Партії та електоральна політика. Львів: Астролябія, 2015. 348 с.
22. Романюк О. І. Моделі посткомуністичних трансформацій. *Політичний менеджмент*. 2016. № 3. С. 35- 50.
23. Романюк О.І. Посткомуністичні революції. *Політичний менеджмент*. 2015. № 4. С. 16- 28.
24. Середній клас України: теорія та сучасні тенденції становлення / авт. кол.: І. К. Бондар, Є. О. Бугаєнко, В. Я. Бідак та ін. К. : КОРПОРАЦІЯ, 2014. 582 с.
25. Суспільно-політичні об'єднання: теорія і практика: навч.-метод. посіб. / Л. В. Гонюкова, Б. М. Максимець. К.: Генеза, 2019. 240 с.
26. Політична влада і опозиція в Україні: порівняльний аналіз із зарубіжними країнами: монографія / за заг. ред. Ф. М. Рудича. К.: ІПіЕНД ім.І.Ф.Кураса НАН України, 2016. 488 с.
27. Головатий М. Ф. Людина і політика: підручник. К.: Персонал, 2012. 351 с.

28. **9.3. Web-ресурси**
29. URL: <http://www.studentbooks.com.ua/content/view/119/49/1/1/>
30. URL: <http://library.if.ua/books/105.html>.
31. URL: <http://www.igls.com.ua/analytics/3229>